
2013 m. apgintos žemės ūkio mokslų srities daktaro disertacijos (Tęsinys. Pradžia 2014 T. 21. Nr. 1.)

KIAULIŲ REPRODUKCIJOS IR KVĖPAVIMO SINDROMO VIRUSO (KRKSV) EPIDEMIOLOGINIAI TYRIMAI LIETUVOS ŠERNŲ IR KIAULIŲ POPULIACIJOSE / EPIDEMIOLOGICAL INVESTIGATION OF PORCINE REPRODUCTIVE AND RESPIRATORY SYNDROME VIRUS (PRRSV) IN LITHUNIAN WILD BOARS AND PIGS POPULATION

Jūratė Buitkuviėnė

Mokslø kryptis:

Veterinarija (02 A)

Mokslinis vadovas:

doc. dr. Arūnas Stankevičius

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. rugsėjo 25 d.

Disertacinio darbo tikslas – imunologiniais ir molekuliniais metodais įvertinti kiaulių reprodukcijos ir kvėpavimo sindromo (KRKSV) infekcijos epidemiologinę situaciją 2008–2011 m. Lietuvos šernų ir kiaulių populiacijose. Lietuvos kiaulinkystės ūkiuose atlikti KRKSV serologiniai tyrimai parodė, kad pakitusios kiaulių auginimo sąlygos, technologijos ir pritaikytos biologinio saugumo priemonės leido iki 10 kartų sumažinti KRKSV paplitimą Lietuvos kiaulių populiacijoje, kurioje KRKSV specifinius antikūnus turėjo 4,29 % tirtų kiaulių 12 (iš 30) Lietuvos rajonų. Atlikus imunofermentinės analizės (IFA) metodo validaciją įrodyta, kad KRKSV IFA tyrimuose naudojamų IDEXX PRRS HerdChek, IDEXX PRRS X3, INGEZIM PRRS Europa komercinių rinkinių rezultatų svyravimai statistiškai nereikšmingi ir yra patikimi šernų bei kiaulių KRKSV serologinėje diagnostikoje. 23 Lietuvos rajonuose pirmą kartą Rytų Europoje nustatytas palyginti didelis 6,36 % specifinius antikūnus KRKSV turėjusių šernų kiekis, kuris buvo net didesnis už kiaulių populiacijoje nustatytą serologiškai teigiamų kiaulių kiekį bei paplitimą. Pirmą kartą AT-nPGR su ORF5 ir ORF7 oligonukleotidiniais pradmenimis parodė, kad Lietuvoje šernai yra aktyvūs europietiškojo genotipo KRKSV nešiotojai ir pirmą kartą pasaulyje šernų KRKSV padermių ORF5 PGR produkto nukleotidų sekas pavyko susekvenuoti ir paskelbti GenBank duomenų bazėje (Nr. KC714037-KC714042). Iš Lietuvos šernų gautos ORF5 nukleotidų sekos filogenetiniame medyje išsidėstė dviejų aiškiai išreikštų filogenetinių grupių (trečiasis ir ketvirtasis subtipai) medžių šakose, kurios turėjo reikšmingą plėtros dydį ir skyrėsi nuo Lietuvoje paplitusių KRKSV padermių tarp kiaulių, kur buvo nustatytos 2-ojo ir 1-ojo subtipo KRKSV padermės. Atlikti tyrimai pateikia pirmuosius įrodymus, kad šernai gali būti KRKSV gamtinis rezervuaras Rytų Europoje.

**KAMPILOBAKTERIJŲ, SUSIJUSIŲ SU BROILERIŲ MĖSA IR ŽMONIŲ
SUSIRGIMAIMS, GENETINĖ ĮVAIROVĖ BEI ATSPARUMAS ANTIMIKROBINĖMS
MEDŽIAGOMS / GENETIC DIVERSITY AND ANTIMICROBIAL RESISTANCE OF
CAMPYLOBACTER SPP. ISOLATED FROM BROILER MEAT AND HUMANS**

Jurgita Bunevičienė

Mokslo kryptis:

Veterinarija (02 A)

Mokslinis vadovas:

prof. dr. Mindaugas Malakauskas

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. gruodžio 13 d.

Disertacijoje pristatomų tyrimų tikslas – įvertinti broilerių pulkų ir mažmeninėje prekyboje parduodamos paukštienos (broilerių sparnelių ir blauzdelių) užkrėstumą kampilobakterijomis ir galimas sąsajas su žmonių susirgimais kampilobakterioze Lietuvoje. Šie tyrimai taip pat atskleidė iš įvairių šaltinių išskirtų kamilobakterijų (broilerių, broilerių mėsos bei kampilobakterioze užsikrėtusių žmonių) padermių atsparumą antimikrobinėms medžiagoms. Tyrimų rezultatai leidžia teigti, kad broilerių mėsa gali būti vienas pagrindinių žmonių kampilobakteriozės užsikrėtimo šaltinių Lietuvoje.

**LIETUVOS PIENINIŲ GALVIŲ POPULIACIJOS KARVIŲ PIENO ELEKTRINIO
LAIDUMO FENOTIPINIS IR GENETINIS KINTAMUMAS IR RYŠYS SU PRODUKTYVUMU
IR KARVIŲ SVEIKUMU / PHENOTYPIC AND GENETIC VARIABILITY OF ELECTRICAL
CONDUCTIVITY OF COWS' MILK AND ITS RELATIONSHIP WITH PRODUCTIVITY AND
COWS' HEALTH IN LITHUANIAN DAIRY CATTLE POPULATION**

Aurimas Brazauskas

Mokslo kryptis:

Zootechnika (03 A)

Mokslinis vadovas:

prof. dr. Vida Juozaitienė

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. gruodžio 20 d.

Pienas – vienas vertingiausių ir plačiausiai vartojamų maisto produktų pasaulyje, jo poreikis nuolat auga, tačiau didinant karvių produktyvumą susiduriama su jų sveikatingumo, ypač susirgimų mastitu, problema. Pastarąjį dešimtmetį kaip vienas iš požymių vertinant mastito riziką kartu su somatinėmis ląstelėmis pradėtas naudoti ir pieno elektrinio laidumo tyrimas. Šio darbo tikslas – ištirti karvių pieno elektrinio laidumo fenotipinio ir genetinio kintamumo rodiklius bei veiksnius Lietuvos pieninių galvių populiacijoje ir ryšius su selekcionuojamais požymiais. Tyrimams buvo atrinkti trys automatines savanoriško melžimo sistemas naudojantys Lietuvos pienininkystės ūkiai. Atlikus tyrimus nustatyta reikšminga tiek negenetinių, tiek genetinių veiksnių įtaka pieno elektriniam laidumui, taip pat nustatytas aukštas karvių pieno elektrinio laidumo paveldimumo koeficientas ir genetinė koreliacija su somatinių ląstelių skaičiumi. Tyrimų rezultatai rodo, kad pieno elektrinis laidumas gali būti naudojamas pieninių galvių selekcijos programose, kuriomis siekiama efektyviau pagerinti karvių produktyvumą ir sveikatingumą. Taip pat tikslinga stebėti karvių pieno elektrinio laidumo pokyčius siekiant nustatyti karvių susirgimą mastitu ankstyvojoje stadijoje.

DELFINARIUME LAIKOMŲ JUODOSIOS JŪROS DELFINŲ (*TURSIOPS TRUNCATUS PONTICUS*) SVEIKATOS TYRIMŲ ANALIZĖ / ANALYSIS OF HEALTH SURVEYS OF THE BLACK SEA BOTTLENOSE DOLPHINS (*TURSIOPS TRUNCATUS PONTICUS*) KEPT IN DOLPHINARIUM

Žilvinas Kleiva

Mokslo kryptis:

Veterinarija (02 A)

Mokslinis vadovas:

prof. dr. Albina Aniuilienė

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. rugsėjo 27 d.

Disertacijos tyrimo objektas – delfinariume laikomi Juodosios jūros delfinai (*Tursiops truncatus ponticus*). Šiame darbe nustatyti Juodosios jūros afalinių, laikomų delfinariume, kraujo fiziologiniai morfologiniai ir biocheminiai parametrai atsižvelgiant į amžių ir lytį. Pirmą kartą atlikti tyrimai, kaip skirtingas baseinų dydis (mažesnis – didesnis) veikia Juodosios jūros delfinų patelių ir jauniklių kvėpavimo dažnį bei elgseną. Ištirti delfinų susirgimų hematologiniai, patologiniai morfologiniai, mikrobiologiniai pokyčiai, išsiaiškintos delfinų susirgimų ir gaišimo priežastys.

GENETINIŲ VEIKSNIŲ ĮTAKA GALVIJŲ IR KIAULIŲ MĖSOS KOKYBEI BEI BIOLOGINEI VERTEI / THE IMPACT OF GENETIC FACTORS ON BOVINE AND PORK MEAT QUALITY AND BIOLOGICAL VALUE

Edita Meškinytė-Kaušilienė

Mokslo kryptis:

Zootechnika (03 A)

Mokslinis vadovas:

prof. dr. Vigilijus Jukna

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. lapkričio 15 d.

Disertacijos tyrimo tikslas – nustatyti genetinių veiksnių įtaką galvijų ir kiaulių mėsos kokybei bei biologinei vertei. Ištirta ir įvertinta skirtingų veislių galvijų ir kiaulių, augintų vienodomis sąlygomis, mėsos kokybė, riebalų rūgščių, aminorūgščių bei cholesterolio kiekiai ir santykiai mėsoje. Tokie bandymai su Lietuvos populiacijų galvijų ir kiaulių mėsa nebuvo atlikti. Papildyti duomenys apie šiuolaikinės selekcijos labiausiai paplitusių galvijų ir kiaulių veislių bei jų derinių mėsos kokybę. Žinant mėsos kokybės ir biologinės vertės tyrimų rezultatus atsiranda galimybė pasirinkti ir plačiau panaudoti veisles bei jų derinius, turinčius didesnę nepakeičiamų aminorūgščių kiekį ir palankesnę riebalų rūgščių santykį mėsoje.

ENTEROPATOGENINIŲ *YERSINIA ENTEROCOLITICA* IR *YERSINIA PSEUDOTUBERCULOSIS* PAPLITIMAS KIAULIŲ BANDOSE LIETUVOJE IR ŠIŲ BAKTERIJŲ CHARAKTERIZAVIMAS / PREVALENCE OF ENTEROPHATOGENETIC *YERSINIA ENTEROCOLITICA* AND *YERSINIA PSEUDOTUBERCULOSIS* IN PIGS IN LITHUANIA AND CHARACTERIZATION OF ISOLATED STRAINS

Aleksandr Novoslavskij

Mokslų kryptis:

Veterinarija (02 A)

Mokslinis vadovas:

prof. dr. Mindaugas Malakauskas

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. sausio 25 d.

Yersinia enterocolitica ir *Yersinia pseudotuberculosis* bakterijų rūšys sukelia žmonių virškinamojo trakto susirgimą, vadinamąjį jersiniozę. Jersinijų paplitimas kiaulių bandose ir genetinė įvairovė Lietuvoje praktiškai netyrinėti. Šie tyrimai yra pirmas bandymas Lietuvoje įvertinti kiaulienos gamybos grandinę, kaip galimą žmonių jersiniozės užsikrėtimo šaltinį. Tyrimai atlikti atsižvelgiant ir į faktą, kad Lietuvoje žmonių jersiniozės sergamumo rodiklis yra didžiausias Europos Sąjungoje ir ši tendencija stebima jau kelerius metus. Ryšis tarp kiaulienos gamybos grandinės ir žmonių susirgimų jersinioze pirmiausia buvo įvertintas nustatant kiaulių bandų ir kiaulių skerdenų užkrėtumą *Y. enterocolitica* ir *Y. pseudotuberculosis* bakterijomis bei išskirtų jersinijų bioserotipus. Tolimesnis jersinijų padermių, išskirtų iš kiaulienos gamybos grandinės bei užsikrėtusių žmonių, genetinis charakterizavimas taikant pulsuojančio lauko gelyje elektroforezės (PLGE) metodą leido įvertinti jersinijų genetinį panašumą atsižvelgiant į išskyrimo šaltinį. Taip pat buvo įvertintas iš kiaulienos gamybos grandinės ir žmonių klinikinių išmatų mėginių išskirtų *Y. enterocolitica* padermių atsparumas antimikrobinėms medžiagoms bei gebėjimas sudaryti bioplėveles. Iš skirtingų šaltinių išskirtų jersinijų genetinė ir fenotipinė analizė leido įvertinti kiaulieną, kaip galimą žmonių jersiniozės šaltinį Lietuvoje.

PASIUTLIGĖS ORALINĖS VAKCINACIJOS EFEKTYVUMAS IR EPIDEMIOLOGINĖ RIZIKA LIETUVOS USŪRINIŲ ŠUNŲ IR RUDŲJŲ LAPIŲ POPULIACIJOSE / EFFICACY AND EPIDEMIOLOGICAL RISK OF ORAL RABIES VACCINATION IN THE POPULATIONS OF RACCOON DOGS AND RED FOXES IN LITHUANIA

Gediminas Pridotkas

Mokslų kryptis:

Veterinarija (02 A)

Mokslinis vadovas:

dr. Dainius Zienius

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. gegužės 3 d.

Disertacinio darbo tikslas – įvertinti 2006–2011 m. pasiutligės oralinės vakcinacijos (POV) efektyvumą ir epidemiologinę riziką. 2006–2011 m. Lietuvos teritorijoje vykdyta POV buvo efektyvi – per šešerius vakcinacijos metus bendras nušautų laukinių gyvūnų pasiutligės atvejų skaičius sumažėjo nuo 2 232 (2006) iki 14 (2011), usūrinių šunų ir rudųjų lapių – nuo 1 673 (2006) iki 11 (2011). Vakcinų pasiekiamumas (pagal tetraciklino žymenis (TTC) ir serokonversija (pagal specifinius pasiutligės antikūnus (Ak)) rudųjų lapių populiacijoje buvo geresni nei usūrinių šunų, rudeninės vakcinacijos efektyvesnės už pavasarinės, o suaugusių gyvūnų vakcinacijos efektyvesnės nei jaunu gyvūnų. Lietuvos usūrinių šunų ir rudųjų lapių pasiutligės virusų (PV) izoliatų 603 bp produkto nukleoproteino (N) ir 358 bp produktų glikoproteino (G) sekos buvo filogenetiškai susijusios tarpusavyje ir netiesiogiai asocijuotos su SAD-Bern vakcininių padermių virusų N ir G sekomis, o usūrinio šuns PV izoliato 24771PV1LTRD N ir G sekos buvo tiesiogiai asocijuotos su SAD B19-1st pass. vakcininės padermės viruso N sekomis bei su SAD-Bern Lysvulpen ir SADB19 vakcininių padermių virusų G sekomis. Lietuvos usūrinių šunų PV izoliatas 24771PV1LTRD N ir G, o 3968PV1RD G geno imundominantiniuose regionuose turėjo identišką seką ir Jamesono-Wolfo antigeniškumo indeksus su SAD-Bern Lysvulpen bei SADV1 Orig. vakcininių padermių PV analogiškomis N ir G sekomis.

TERMOGRAFIJOS TAIKYMAS GYVŪNŲ LIGŲ ANKSTYVAJAI DIAGNOSTIKAI IR PREVENCIJAI / APPLYING OF THE THERMOGRAPHY FOR THE EARLY DIAGNOSTIC AND PREVENTION OF ANIMALS' DISEASES

Ina Pamparienė**Mokslo kryptis:**

Veterinarija (02 A)

Mokslinis vadovas:

prof. dr. Judita Žymantienė

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. gruodžio 20 d.

Mobilios termovizinės sistemos „FLIR E50“ ir „Therma CAM P640“ taikytos sveikų jūrų kiaulyčių paviršinei pado odos temperatūrai nustatyti, jūrų kiaulyčių pado odos pažeidimams, slaptiesiems pododermatitams tirti ar melžiamų karvių galūnių sveikatos ir tešmens būklei nustatyti bei vertinti. Termografiniai galūnių tyrimai atlikti, kai karvės buvo laikytos besaičio laikymo karvidėse, sekliuose boksuose, šaltame tvarte, be pakratų, palaidos, o guoliavietės išklotos guminiiais kilimėliais esant teigiamai +18 °C ir neigiamai –1 °C aplinkos temperatūrai. Nustatyti sveikų, kontrolinės grupės melžiamų karvių priekinių ir užpakalinių galūnių paviršinės odos temperatūros rodikliai matavimo vietose, įvertinta šlubuojančių melžiamų karvių su pakilusiu galūnių temperatūra klinikinė būklė ir patologija, įvertinta koreliacija tarp nustatytų patologinių pokyčių ir temperatūros rodiklių. Metodo tinkamumas vertintas diagnozuojant ankstyvąjį mastitą esant teigiamai ir neigiamai aplinkos temperatūrai. Tyrimo metu gautų termogramų analize paremtais duomenimis aprašyta patologijų ankstyvosios detekcijos metodika.

VIRŠKINIMO PROCESŲ KARVIŲ DIDŽIAJAME PRIESKRANDYJE IR JŲ PRODUKTYVUMO TYRIMAI, NAUDOJANT ŠĖRIMUI PRAMONĖS ŠALUTINIUS PRODUKTUS / INVESTIGATION OF EFFECTS OF INDUSTRIAL BY-PRODUCTS ON RUMINAL DIGESTIBILITY AND LACTATION PERFORMANCE

Darius Šidagis**Mokslo kryptis:**

Zootechnika (03 A)

Mokslinis vadovas:

dr. Virginijus Uchockis

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Disertacija apginta:

LSMU Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2013 m. gruodžio 6 d.

Darbo tikslas – ištirti glicerolio, kvietinių sėlenų su krakmolo gamybos sirupo granuliu ir salyklo daigeliais efektyvumą melžiamų karvių racionuose bei įvertinti jų įtaką azotinių medžiagų fermentacijai karvių didžiajame prieskrandyje. Pastebėta tendencija, kad, sumažėjus acto rūgšties procentinei daliai bei padidėjus propiono ir sviesto rūgščių procentinėms dalims, prieskrandžių turinyje sumažėjo acetatų : propionatų ir acetatų : butiratų santykiai. Kitiems tirtiems prieskrandžių turinio rodikliams melžiamų karvių pašarų davinyje panaudotas glicerolio priedas įtakos neturėjo. Kvietinių sėlenų su dekstrinų sirupu panaudojimas melžiamų karvių racionuose neturėjo esminės įtakos karvių didžiojo prieskrandžio biocheminiams procesams. Mikrobiologiniai prieskrandžių turinio tyrimai parodė, kad salyklo daigelių priedą gavusių karvių prieskrandžiuose susidarė palanki terpė infuzorijų vystymuisi. Kitiems tirtiems prieskrandžių turinio rodikliams salyklo daigelių priedas įtakos neturėjo.